

A Magyar Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozásának jogi következményei

Az Európai Unió tagállamai – egyenként, mint szerződő felek – illetve a Magyar Köztársaság – és a vele együtt csatlakozó egyéb államok – közötti szerződésben abban állapodtak meg, hogy a csatlakozó államok egyfelől az EU tagjává, másrésről az EU alapját képező szerződések részes feleivé válnak. Ennek aláírási dátuma 2004. május 1. (Athén)¹

Az Európai Unióhoz való csatlakozásra a köztársasági Alkotmány 2002. december 23. napjától hatályos 2/A.§-a adott felhatalmazást.² Az un. Európa-klauzula alapján a csatlakozási szerződést a magyar országgyűlésnek kellett megerősítenie. A T/9171. számú törvényjavaslat (2004. március) utalt a csatlakozás kérdésében megtartott ügydöntő népszavazás eredményére, továbbá a 133/2003. (XII.17.) OGY határozatára, melyben az Országgyűlés megerősítette a csatlakozási szerződést, és a ratifikációs okmányt az Olasz Köztársaság Kormányánál letétbe helyezték. A tervezet így rögzítette a számunkra oly nagy jelentőséggel bíró jogi tényt:

„A csatlakozási szerződés megerősítésével a Magyar Köztársaság nemzetközi kötelezettséget vállalt arra, hogy az Európai Unió alapszerződéseit és a közösségi jogot az Európai Bíróság értelmezésének megfelelően alkalmazza, az alapító szerződésekből fakadó kötelezettségek teljesítése érdekében meghoz minden általános és egyedi intézkedést, illetve tartózkodik minden olyan lépéstől, amely az alapító szerződésekből fakadó célok megvalósulását veszélyeztetné.”³

A csatlakozási szerződés kihirdetéséről a 2004. évi XXX. törvény rendelkezett.

3. § Az Országgyűlés e törvénnyel kihirdeti az Európai Unióról szóló szerződést, az Európai Közösséget létrehozó szerződést, az Európai Atomenergia-közösséget létrehozó szerződést és az ezeket kiegészítő vagy módosító szerződéseket, ideértve a Dán Királyságnak, Írországnak, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királyságának az Európai Gazdasági Közösséghez és az Európai Atomenergia-közösséghez történő csatlakozásáról szóló szerződést, a Görög Köztársaságnak az Európai Gazdasági Közösséghez és az Európai Atomenergia-közösséghez történő csatlakozásáról szóló szerződést, a Spanyol Királyságnak és a Portugál Köztársaságnak az Európai Gazdasági Közösséghez és az Európai Atomenergia-közösséghez történő csatlakozásáról szóló szerződést, valamint az Osztrák Köztársaságnak, a Finn

¹ https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:6f201cf4-b6c7-4fdb-b9b5-a8c7db057d6b.0015.02/DOC_1&format=PDF

² Az Alkotmánybíróság 30/1998. (VI.25.) sz. alatti határozata mondta ki elvi élel, hogy a hazai jogalkalmazásban csak akkor érvényesülhet a közösségi jog, ha arra alkotmányos felhatalmazás adott.

³ <https://www.parlament.hu/irom37/9171/9171.htm>

Köztársaságnak és a Svéd Királyságnak az Európai Unióhoz történő csatlakozásáról szóló szerződést. A szerződések magyar szövegét a törvény II. melléklete⁴ tartalmazza.

4. § Ez a törvény 2004. május 1-jén lép hatályba.

Ezzel nem más történt, minthogy a közösségi jog elsődlegessége megkérdőjelezhetetlenné vált hazánkban. De azt is szükséges megvizsgálni, alkotmányjogi szempontból lehetséges-e bármilyen kibújás e kötelezettség alól. Előre bocsátom: nem, így nem kell csodálkozni a Magyarországot érintő számtalan kötelezettségzegési eljárásan.

Az Alaptörvény E) cikkének (3) bekezdése így szól:

(3) Az Európai Unió joga - a (2) bekezdés keretei között - megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.

A hivatkozott (2) bekezdés közlönyállapot szerinti szövege az alábbi:

(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján - az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig - az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja.

Jelenlegi állapota szerinti szövege:

(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján - az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig - az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja. **Az e bekezdés szerinti hatáskörgyakorlásnak összhangban kell állnia az Alaptörvényben foglalt alapvető jogokkal és szabadságokkal. továbbá nem korlátozhatja Magyarország területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogát.⁴**

A változtatás első mondatrésze számomra olybá tűnik, mintha a jogalkotó már tagadná a közösségi jog elsődlegességét, hiszen hiába vált a magyar állam alkalmazandó jogává a csatlakozást követően a közösségi jog, annak hatályát egy esetleges tagállami Alaptörvény módosítás mégis megszüntetheti. Csakhogy e próbálkozásnak jogi hatálya még az alaptörvény szintjén sem válthat ki közjogi hatást, ugyanis pont a közösségi jog elsődlegessége teszi az „elszokást” alkalmazhatatlanná.

Ahogy arra Fazekas Flóra tanulmánya (Az uniós tagság alkotmányos alapjai az Alaptörvény előtt és után, Pro Futuro 2015/1.)⁵ rámutat, az Alkotmánybíróság 22/2012. (V.11.) AB határozata⁶ azon kérdést vizsgálta, milyen ismérvek alapján kell valamely nemzetközi szerződést az Alaptörvény E) cikk (2) bekezdése szerinti nemzetközi szerződésnek tekinteni. A válasz így hangzott:

1. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény E) cikk (2) és (4) bekezdése értelmezése alapján megállapítja: az olyan nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott

⁴ Megállapította: Magyarország Alaptörvényének hetedik módosítása 2. cikk. Hatályos: 2018. VI. 29-től.

⁵ http://profuturo.lib.unideb.hu/file/4/55b0e750a30a5/szerzo/Fazekas_Flora-Az_unios_tagsag_alkotmanyos_alapjai.pdf

⁶ <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/4B19749B95B3B750C1257ADA00524F52?OpenDocument>

felhatalmazáshoz, amely az alapító szerződésekből fakadó jogok és kötelezettségek módosítására vagy kiegészítésére irányul, az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata szükséges, feltéve, hogy a szerződés az Alaptörvényből eredő további hatáskörök közös gyakorlására irányul. Ilyennek minősülhet különösen az olyan nemzetközi szerződés, amelynek Magyarország az Európai Unió tagállamaként részese más tagállamokkal együtt, és a szerződés az alapító szerződésekből foglalt tárgyköröket szabályoz, vagy amelynek célja az alapító szerződések végrehajtása vagy ennek felügyelete.

2. Nemzetközi szerződés kötelező hatályának elismerésére adott felhatalmazáshoz nem szükséges az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazata, ha a szerződés nem eredményezné újabb, az Alaptörvényből eredő hatásköröknek az Európai Unió intézményeivel vagy más tagállamokkal való közös gyakorlását.

Indokolásában előadta, hogy:

[58] Az előző Alkotmány 2/A. § (2) bekezdése a nemzetközi szerződés „megerősítéséhez és kihirdetéséhez” kívánta meg az országgyűlési képviselők kétharmadának szavazatát. **Az Alkotmánybíróság 7/2005. (III. 31.) AB határozata (ABH 2005, 83, 101.) vizsgálta egyebek között a nemzetközi szerződésekkel kapcsolatos eljárások szabályait.** Megállapította, hogy az előző Alkotmány különféle kifejezéssel illeti ugyanazt a parlamenti aktust („megköti” a nemzetközi szerződéseket, a szerződés megkötéshez „előzetes hozzájárulása szükséges”, „hozzájárul” a szerződésben foglalt kötelezettségek vállalásához). A határozat értelmében mindegyik kifejezés azt a cselekményt jelöli, amelynek során az Országgyűlés belső jogi aktussal kinyilvánítja egyetértését azzal, hogy az adott nemzetközi szerződésben foglalt kötelezettségek a Magyar Köztársaságra nézve kötelezőek legyenek. A határozat utal arra, hogy a nemzetközi szerződés kihirdetésére irányuló törvényjavaslatot a Kormány terjeszti elő. Ezért az arról való állásfoglalás, hogy valamely nemzetközi szerződés az Alaptörvény E) cikke (2) és (4) bekezdése hatálya alá tartozik-e, elsődlegesen a Kormány, mint a törvényjavaslat előterjesztője és az Országgyűlés, mint a nemzetközi szerződést kihirdető törvény alkotójának feladata. Ez nem zárja ki annak lehetőségét, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvénnyel való összhang szempontjából megvizsgálja az elfogadott, de ki nem hirdetett törvényt [Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdés a) pont].

Ebből azonban nem lehetséges levezetni egy olyan gondolatot, hogy amennyiben a jelenlegi, vagy bármelykori 2/3-os parlamenti többség úgy rendelkezik, az Európai Unió tagjaként részes félként megkötött nemzetközi szerződés nem bír hatállyal a magyar állammal szemben. Ugyanis – legalábbis jelen dolgozat szempontjából releváns kérdés kapcsán – itt arról van szó, hogy a csatlakozási szerződésből fakadó hatályok alól kibújni hazai jogalkotással úgy lehet, hogy kilép Magyarország az EU-ból.

Maga a csatlakozási szerződés kapcsán mondja az Alkotmánybíróság az alábbiakat:

[56] A felek a Szerződést az Európai Unió tagállamaiként hozzák létre [1. cikk (1) bek.]. A szerződést teljes körűen alkalmazni kell azokra a szerződő felekre, amelyek pénzneme az euro. Az Európai Unió 27 tagállama közül eddig 17 ország tért át az euro használatára, Magyarország az Európai Unióhoz való csatlakozásakor a Gazdasági és Pénzügyi Unió tagjává is vált, de a közös valuta bevezetése alól felmentést kapott mindaddig, amíg nem teljesíti a konvergencia-kritériumokat. (Azon szerződő felek esetében, akik a Szerződés aláírásának napján a közös pénznemben való részvétel tekintetében eltérésre vagy mentességre jogosultak, az eltérés vagy mentesség megszűnéséig csak a Szerződés III. és a IV. címének azon rendelkezései kötelezők, amelyek tekintetében a megerősítő okiratuk letétbe helyezésekor vagy egy későbbi időpontban olyan nyilatkozatot tesznek, hogy azokat magukra nézve kötelezőnek kívánják elismerni.) **A Szerződés új kötelezettségeket ír elő a szerződő felek számára a költségvetésükkel kapcsolatban.** [Az Alaptörvény 36. cikke (1) bekezdése értelmében az Országgyűlés hatáskörébe tartozik törvényt alkotni a költségvetésről, a 36. cikk (4)-(6) bekezdése szerinti korlátok között. Ezeketől a szabályoktól a Szerződés eltér.] A Szerződés egy költségvetési paktum révén a költségvetési fegyelem előmozdítását célzó szabályrendszer tartalmaz. **A Szerződés kiterjeszti az Európai Unióról szóló szerződés, valamint az**

EUMSZ egyes cikkeinek és más uniós jognak az alkalmazási körét, továbbá új hatáskört hoz létre az Európai Parlament, az Európai Parlament elnöke, az Európai Unió Tanácsa, az Európai Bizottság és elnöke, valamint a Bíróság számára. A szerződő felek vállalják, hogy államháztartási egyenlegüket egyensúlyban tartják; a Szerződés kimondja, hogy jelentős eltérés esetén automatikusan korrekciós mechanizmus lép életbe; a Szerződés rendelkezéseihez a Bíróság által kiszabható pénzügyi szankció kapcsolódik; a felek kötelezettséget vállalnak kötelező erejű, állandó jellegű, lehetőség szerint alkotmányos szintű adósságfék-szabályok életbe léptetésére.

A konkrét témakör „A gazdasági és monetáris unióban megvalósuló stabilitásról, koordinációról és kormányzásról” szóló 2012. januári nemzetközi szerződés értelmezése volt. E szerződés nem minősül uniós jogforrásnak, mégis kötelezi a tagállamokat, és azok végrehajtása az uniós jogi mechanizmuson keresztül történik.

[51] Azt, hogy milyen szerződést kell ilyenek tekinteni, a szerződés alanyai, tárgya, a szerződésből eredő jogok és kötelezettségek alapján lehet esetenként megállapítani. Szükséges feltétel, hogy Magyarország az Európai Unió tagállamaként, más tagállamokkal együtt legyen részese a szerződésnek. A szerződésből az Alaptörvényből eredő további hatáskörök közös, illetve az Európai Unió intézményei útján történő gyakorlása kell következzen. **Ugyanakkor nem szükséges, hogy ez már a szerződés hatályba lépésekor bekövetkezzék; elég, ha ez csupán feltételtől függő kötelezettséget jelent. Ha nemzetközi szerződésen alapul, akkor az alapító szerződések végrehajtására és ennek felügyeletére irányuló új eszközök bevezetésére is alkalmazni kell a minősített többség követelményét: ez ugyanis azt jelenti, hogy az alapító szerződésekben nyugvó végrehajtási intézkedések (másodlagos jogi aktusok elfogadása) már nem elégségesek, és ezért a végrehajtást szolgáló eszközök kiegészítésére, vagy új eszközökre jelentkezik igény.** Nem szükséges, hogy a szerződés önmagát európai uniós jognak minősítse, és az sem feltétel, hogy az Európai Unió alapító szerződése közé tartozzon.⁷

Számomra ez nem mást jelent, minthogy látszólag teljesen más irányból megközelítve a dolgot, akkor is odajutunk, hogy az EU tagjaként, a csatlakozást követő nemzetközi szerződések, jogi aktusok, pont olyan jogi elbírálás alá esnek, mint a csatlakozással kapcsolatos jogkövetkezmények.

Ugyancsak Fazeras Flóra munkája utal az Alkotmánybíróság 1053/E/2005. sz. alatti ügyére⁸, melyben elvi éllel szögezték le az alábbiakat:

1.1. Az Alkotmány 2. § (1) bekezdésében megfogalmazott jogállamiságból következő jogbiztonság számos követelményt támaszt a jogalkotással szemben, így - többek között - annak biztosítását, hogy **a jog egésze is világos, egyértelmű, működését tekintve kiszámítható és előrelátható legyen** [9/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 59, 65.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „meghatározott életviszonyok, illetőleg tényállások ellentétes - vagy az értelmezéstől függően ellentétes - ... rendezése önmagában nem jelent alkotmányellenességet. Az ilyen rendezés alkotmányellenesség csak akkor válik, ha az egyben az Alkotmány valamely rendelkezésének a sérelmével is együtt jár, vagyis, ha az ellentétes tartalmú szabályozás anyagi alkotmányellenességhez vezet, tehát például **ha a rendelkezések valamelyike meg nem engedett diszkriminációt, egyéb alkotmányellenes helyzet megteremtését,** vagy alkotmányos alapjog korlátozását

⁷ [49] 2. Az Alkotmánybíróság az előző Alkotmány 2/A. §-a értelmezésének a 143/2010. (VII. 14.) AB határozatban megjelenő eredményét az Alaptörvény E) cikkének értelmezésére is irányadónak tartja. Azt a kérdést, hogy csak a csatlakozási szerződésre vagy más szerződésekre is alkalmazni kell-e a minősített többség követelményét, az Alkotmánybíróság már eldöntötte.

⁸ <http://public.mkab.hu/dev/dontesek.nsf/0/EB94CEFE505300B0C1257ADA0052A199?OpenDocument>

eredményezi" [35/1991. (VI. 20.) AB határozat, ABH 1991, 175, 176.].

1.2. Az Alkotmány 2/A. §-ában foglalt, ún. csatlakozási klauzula a Magyar Köztársaságnak az Európai Unióban való tagállami részvétele feltételeit és kereteit, valamint **a közösségi jognak a magyar jogforrási rendszerbeli helyét határozza meg.** Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza: az Alkotmány e rendelkezéséből konkrét jogalkotói kötelezettség nem származik.

~ ~ ~

A bírósági tárgyalókban néha felmerül az EUMSZ. alkalmazásának kérdése. Az még a kisebbik baj, hogy annak tartalmát alkalmazni nem tudják, sokkal inkább aggályos, hogy azt sem tudják a jogalkalmazók, mit is jelent e fogalom.

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés⁹ a Lisszaboni Szerződéssel együtt lépett hatályba, azaz 2009. december 1-jén. A Lisszaboni Szerződés 2007. decemberi ünnepélyes aláírását követő ratifikációs csatározások a közelmúlt történelmi eseményei. (Magyarország a szerződést 2007.12.13-án aláírta, egy héttel később ratifikálta.)

Az Európai Unió működéséről szóló szerződés 136. cikkének módosításáról szóló európai tanácsi határozat (2011/199/EU) kihirdetéséről szóló 2012. évi IX. törvény tehát a tagállami normaanyag része, így igen furcsa olyan kérdést feltenni, vajon egy bíróságnak miért is kellene alkalmazni e rendelkezéseket.

Az EUMSZ I. címének 2. cikke így rendelkezik:

- (1) Ha egy meghatározott területen a Szerződések kizárólagos hatáskört ruháznak az Unióra, e területen kizárólag az Unió alkothat és fogadhat el kötelező erejű jogi aktust, a tagállamok pedig csak annyiban, amennyiben őket az Unió erre felhatalmazza, vagy ha annak célja az Unió által elfogadott jogi aktusok végrehajtása.
- (2) Ha egy meghatározott területen a Szerződések a tagállamokkal **megosztott hatáskört** ruháznak az Unióra, e területen mind az Unió, mind pedig a tagállamok alkothatnak és elfogadhatnak kötelező erejű jogi aktusokat. **A tagállamok e hatáskörüket csak olyan mértékben gyakorolhatják, amilyen mértékben az Unió hatáskörét nem gyakorolta.** A tagállamok olyan mértékben gyakorolhatják újra a hatáskörüket, amilyen mértékben az Unió úgy határozott, hogy lemond hatáskörének gyakorlásáról.

Az EUMSZ I. címének 4. cikke így rendelkezik:

- (2) Az Unió és a tagállamok között megosztott hatáskörök a következő fő területeken alkalmazandók:
  - f) fogyasztóvédelem,

Az EUMSZ XV. Címe alatt foglalkozik a fogyasztóvédelemmel. Elsőként visszautalnak az EU hatáskörébe tartozó alábbi feladatra:

⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=HU>

114. cikk (az EK Sz. korábbi 95. cikke)

(1) Ha a Szerződések másként nem rendelkeznek, a 26. cikkben meghatározott célkitűzések megvalósítására a következő rendelkezéseket kell alkalmazni. Az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében és a Gazdasági és Szociális Bizottsággal folytatott konzultációt követően elfogadja azokat a tagállamok törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezéseinek közelítésére vonatkozó intézkedéseket, amelyek tárgya a belső piac megeremtése és működése.

(3) A Bizottság az (1) bekezdésben előírányzott, az egészségügyre, a biztonságra, a környezetvédelemre és a fogyasztóvédelemre vonatkozó javaslataiban a védelem magas szintjét veszi alapul, különös figyelemmel a tudományos tényeken alapuló új fejleményekre. Az Európai Parlament és a Tanács saját hatáskörén belül szintén törekszik e célkitűzés megvalósítására.

117. cikk (az EK Sz. korábbi 97. cikke)

(1) Amennyiben okkal lehet tartani attól, hogy törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezések elfogadása vagy módosítása a 116. cikk értelmében vett torzulást okoz, az így eljárni kívánó tagállam konzultál a Bizottsággal. A tagállamokkal folytatott konzultációt követően **a Bizottság ajánlást tesz az érintett államoknak** a szóban forgó torzulás elkerülésére alkalmas intézkedésekre vonatkozóan.

A minket érdeklő kérdés nem más, minthogy a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az EUMSZ milyen kapcsolatban áll, illetve miért kell azokat elsődlegesen alkalmazni a tagállami fogyasztóvédelmi jogvitákban.

Az EUMSZ hatodik része tartalmazza az EU intézmények felsorolását, hatáskörüket, feladataikat. Nem szabad összekeverni az Európai Tanácsot és az Európai Unió Tanácsát. Míg az előbbi tagjai alapvetően az uniós országok állam- és kormányfői, úgy utóbbi az EU-tagállamok kormányainak képviselőjét ellátó intézmény, mely uniós jogszabályokat fogad el és összehangolja az uniós szakpolitikákat, tagjai az uniós országoknak a megvitatandó szakpolitikai területért felelős miniszterei. Az Európai Tanács és az EU Tanácsa is alkothat un. jogi aktust. Ugyancsak az EU intézménye az Európai Unió Bírósága, mely szerv jogállását szintén az EUMSZ taglalja.

267. cikk (az EK Sz. korábbi 234. cikke)

Az Európai Unió Bírósága hatáskörrel rendelkezik előzetes döntés meghozatalára a következő kérdésekben:

- a) a Szerződések értelmezése;
- b) az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényessége és értelmezése;

Ha egy tagállam bírósága előtt ilyen kérdés merül fel, és ez a bíróság úgy ítéli meg, hogy ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére, kérheti az Európai Unió Bíróságát, hogy hozzon ebben a kérdésben döntést.

Ha egy tagállam olyan bírósága előtt folyamatban lévő ügyben merül fel ilyen kérdés, amelynek határozatai ellen a nemzeti jog értelmében nincs jogorvoslati lehetőség, e bíróság köteles az Európai Unió Bíróságához fordulni.

Csak csendben jegyzem meg, hogy a tagállami, nemzeti jogalkalmazásunk során a jogorvoslat erősen csökkentett a DH törvények körében. Hadd utaljak arra, amennyiben egy bíróság másodfokon az un. deviza alapú hitelezés kapcsán keletkezett jogvitában azzal szünteti meg a pert, hogy a fogyasztó nem a DH törvények által megszabott módon érvényesít jogot, úgy e határozattal egyfokúvá teszi a perbeli jogvitát, és a határozattal szemben semmilyen jogorvoslat nem áll rendelkezésre. Példaként kell megemlítenem a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.846/2019/5.II. sz. alatti végzését, mely az elsőfokú bíróság ítéletét hatályon kívül helyezte és a pert megszüntette. Egyben deklarálta, hogy a végzéssel szemben nincsen jogorvoslat biztosítva. Tagállami jogalkalmazásunk során a legtöbb ítéltáblai tanács, illetve maga a Kúria következetesen alkalmazza e jogfosztást, ám nem alkalmazza az EUMSZ 267. cikkének b) pontjában foglaltakat.

Ugyanez a Fővárosi Ítéltábla úgy indokolta egy döntését, hogy az EUMSZ 267. cikke alapján kötelezi a tagállami bíróságot arra, hogy anyagi jogi hatályúnak fogadja el az EUB ítéletét. Csakhogy e jogi tény nem e cikkből következik. Hanem az alábbiakból:

A Bíróság a tagállamok valamennyi bíróságával együttműködik; a tagállami bíróságok általános hatáskörrel rendelkeznek az uniós jog alkalmazására. Az uniós jogszabályok tényleges és egységes alkalmazásának biztosítása, továbbá az eltérő értelmezések elkerülése érdekében a tagállami bíróságok jogosultak - illetve bizonyos esetekben kötelesek - a Bírósághoz fordulni az uniós jog egy adott részének pontos meghatározása végett - például annak érdekében, hogy ellenőrizhessék: a nemzeti szabályozásuk mennyiben van összhangban az uniós joggal. Az előzetes döntéshozatali eljárásnak célja lehet továbbá valamely uniós jogi aktus érvényességének vizsgálata.

A Bíróság nem pusztán véleményt nyilvánít, hanem indokolással ellátott ítélettel vagy végzéssel határoz. Azt a nemzeti bíróságot, amely a határozat címzettje, az előtte folyó jogvita eldöntésekor köti ez az értelmezés. A Bíróság ítélete a tartalmilag hasonló kérdésben eljáró más nemzeti bíróságokat is köti.¹⁰

A magyar Kúria „Az Európai Unió jogának alkalmazása: az előzetes döntéshozatali eljárások kezdeményezésének tapasztalatai” elnevezésű joggyakorlat-elemző csoport összefoglaló véleménye¹¹ 2013. november 29. napján született meg. A fontos szakmai anyag – akkor még – nem kérdőjelezte meg a közösségi jog elsőbbségét. Érdekes módon a 267. cikk harmadik bekezdését is ismerteti, azaz a Kúria pontosan tudja immáron 6-7 éve, kötelessége a DH törvények alkalmazása kapcsán felmerülő esetekben az EUB-hoz fordulni azon esetekben, amikor a DH törvény alkalmazásával a tagállami eljárásjog kizárja a jogorvoslati jogot.¹²

Az összefoglaló vélemény 13. oldalán kifejezetten utal a Jörös-ügyre. A C-397/11. sz. alatti eljárásban az EUB úgy döntött, hogy:

¹⁰ https://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7024/hu/

¹¹ https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/az_europai_unio_joganak_alkalmazasa.pdf

¹² Értelemszerűen abból fakad a probléma, hogy a másodfokú bíróság ítélete jogerős, ellene fellebbezésnek, azaz rendes jogorvoslatnak nincsen helye, míg a felülvizsgálatot pont a DH törvények zárják ki. Ergo, ha a bíróság azzal teszi egyfokúvá a pert, hogy első fokon még érdemben bírálják el az érvényesített jogot, ám másodfokon gyakorlatilag ezt megtagadván szüntetik meg az eljárást, és a fogyasztóra jelentős perköltséget vetnek ki, akkor ezen eljárási rendből fakad az, a fogyasztó hiába pereskedett évekig, esélye sem volt egy fair eljárásra.

- 1) A fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló, 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelvet úgy kell értelmezni, hogy amennyiben a fellebbezési eljárásban – valamely eladó vagy szolgáltató és valamely fogyasztó között az említett eladó vagy szolgáltató által előre megfogalmazott nyomtatvány alapján létrejött szerződés feltételeinek érvényességét érintő jogvitában – eljáró bíróság a belső eljárási szabályok alapján jogosult megvizsgálni az elsőfokú eljárás adataiból egyértelműen megállapítható valamennyi semmisségi okot, és adott esetben a bizonyított tények alapján átminősíteni a hivatkozott jogalapot e feltételek érvénytelenségének megállapítása céljából, úgy hivatalból vagy a kérelem jogalapjának átminősítésével köteles az említett feltételek tisztességtelen jellegének ezen irányelv szempontjaira tekintettel történő értékelésére.
- 2) A 93/13 irányelv 6. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely megállapítja valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, köteles egyrésztől – anélkül hogy meg kellene várnia, hogy a fogyasztó erre vonatkozó kérelmet nyújtson be – az említett megállapításból a nemzeti jog alapján eredő minden következtetést levonni annak biztosítása céljából, hogy e feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve, másrésztől pedig főszabály szerint objektív szempontok alapján értékelni, hogy a szerződés fennmaradhat-e az említett feltétel nélkül.
- 3) A 93/13 irányelvet úgy kell értelmezni, hogy az a nemzeti bíróság, amely hivatalból megállapította valamely szerződési feltétel tisztességtelen jellegét, köteles a lehető legteljesebb mértékben úgy alkalmazni belső eljárási szabályait, hogy a szóban forgó feltétel tisztességtelen jellegének megállapításából a nemzeti jog alapján eredő valamennyi következtetést levonja annak biztosítása céljából, hogy e feltétel ne jelentsen kötelezettséget a fogyasztóra nézve.

Miként arra a most folyamatba került C-932/19. sz. alatti – a DH törvények alapján „feltöltött” ászf-ek tisztességtelenségéből fakadó fogyasztói jogok elsődlegessége kapcsán indult ügyben – utaltam rá, még a Kúria is köteles értékelni az elsőfokú eljárásban felmerült semmisségi okokat felülvizsgálati eljárásában.

A DH törvények alkalmazása szempontjából a különmemű árfolyamok alkalmazásának tisztességtelensége meg nem dönthető törvényi vélelem miatt semmis, míg az egyoldalú szerződésmódosítás jogának kikötése gyakorlatilag meg nem döntött törvényi vélelem által semmis. A DH1 törvény 3.§ (1) bekezdése és 4.§ (1) bekezdése minden bíróság előtt ismert és azt alkalmazni is kötelesek. Kitérésre, contra legem jogalkalmazására egyetlen bíróság sem felhatalmazott. Ha azonban az összefoglaló vélemény keletkezését követően beállt egy ilyen jogi helyzet, e jogi tény kapcsán a Kúria olyan utat választott 2/2014. PJE határozatával, mely ismételten felvetette a tisztességtelenség kérdését, ezzel együtt az Európai Unió fogyasztóvédelmi hatáskörét, a Tanács jogi aktusának alkalmazási kényszerét, illetve az EUB eljárásának szükségességét.

A jogorvoslat kizártságának kérdéskörében a Kúria jogelemző csoportja utalt a Lyckeskog-ügyben hozott döntésre. Az EUB C-99/00 sz. alatti ügyben úgy rendelkezett a bíróság¹³, hogy nem köti a tagállami bíróságot a kötelező módon megindított EUB EDE eljárás, amennyiben van hatékony jogorvoslat. Pont ebből kifolyólag érdekes a Kúria jogértelmezése, miért nem ellentétes a nemzeti jogalkalmazása akkor, ha a DH

---

¹³

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=47380&pageIndex=0&doclang=en&mode=lst&dir=&cc=first&part=1&cid=3992392>

törvények kizárják e hatékony jogorvoslati rendszert és pont nem kezdeményezik a magyar bíróságok az EUB EDE eljárását kötelező érvénnyel ilyen esetekben.¹⁴

Összefoglalva tehát a Kúria az alábbiakat szögezte le összefoglaló véleményében:

„Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 267. cikke szerinti előzetes döntéshozatali eljárás a tagállami bíróságok számára fennálló olyan lehetőség – adott esetben kötelezettség – amelynek célja az uniós jog egységes érvényesülésének biztosítása. Mindaddig, amíg az EUMSZ 267. cikknek (3) bekezdése értelmében nem áll be a nemzeti bíróság utalási kötelezettsége, a bíró szabadon mérlegeli azt, hogy az előtte fekvő ügy eldöntéséhez szüksége van-e arra, hogy az Európai Unió Bírósága (EUB) az uniós jog vonatkozó rendelkezését értelmezze vagy érvényességéről döntsön.

A nemzeti bíróság akkor fordul Bírósághoz, ha úgy ítéli meg, hogy számára nem egyértelmű annak az uniós jogi rendelkezésnek a tartalma, melyet ügyében alkalmaznia kell, azt maga nem tudja biztonsággal pontosan értelmezni és nem áll rendelkezésre európai bírósági joggyakorlat, ami az adott rendelkezést értelmezte volna.”¹⁵

A vélemény helyesen utal a C-137/08. sz. alatti VB Pénzügyi Lízing Zrt vs Schneider Ferenc ügyre, mely azt firtatta, vajon a nemzeti bíróságnak mely pillanattól kezdve kell alkalmaznia az Irányelv rendelkezéseit a jogvita során.

- 46 Az előterjesztett kérdés megválaszolásához emlékeztetni kell arra, hogy az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében az **irányelv által létrehozott védelmi rendszer azon az elven alapszik, hogy a fogyasztó az eladóhoz vagy szolgáltatóhoz képest hátrányos helyzetben van, mind tárgyalási lehetőségei, mind pedig információs szintje tekintetében, amely helyzet az eladó vagy szolgáltató által előzetesen meghatározott feltételek elfogadásához vezet, anélkül hogy a fogyasztó befolyásolni tudná ezek tartalmát** (lásd a C-240/98–C-244/98. sz., Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben 2000. június 27-én hozott ítélet [EBHT 2000., I-4941. o.] 25. pontját, a C-168/05. sz. Mostaza Claro-ügyben 2006. október 26-án hozott ítélet [EBHT 2006., I-10421. o.] 25. pontját, valamint a C-40/08. sz. Asturcom Telecomunicaciones ügyben 2009. október 6-án hozott ítélet [EBHT 2009., I-9579. o.] 29. pontját).
- 47 A Bíróság megállapította továbbá, hogy e hátrányos helyzet tekintetében a szóban forgó **irányelv 6. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a tisztességtelen feltételek nem jelentenek kötelezettséget a fogyasztóra nézve.** Amint az az ítélkezési gyakorlatból következik, olyan kógens rendelkezésről van szó, amely arra irányul, hogy a szerződő felek jogai és kötelezettségei tekintetében a szerződés által megállapított formális egyensúlyt a szerződő felek egyenlőségét helyreállító, valódi egyensúllyal helyettesítse (lásd a fent hivatkozott Mostaza Claro-ügyben hozott ítélet 36. pontját és a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 30. pontját).
- 48 Az irányelv által előírt védelem biztosítása érdekében a Bíróság hangsúlyozta, hogy a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató közötti egyenlőtlen helyzetet csak a szerződő feleken kívüli, pozitív beavatkozás egyenlítheti ki (lásd a fent hivatkozott Océano Grupo Editorial és Salvat Editores egyesített ügyekben hozott ítélet 27. pontját, a fent hivatkozott Mostaza

¹⁴ Dr. Blutman László szerkesztette e részt.

¹⁵ Dr. Somssich Réka szerkesztette e részt.

Claro-ügyben hozott ítélet 26. pontját, valamint a fent hivatkozott Asturcom Telecomunicaciones ügyben hozott ítélet 31. pontját).

- 49 Így a nemzeti bíróságnak az irányelv rendelkezései alapján fennálló kötelezettségei keretében meg kell vizsgálnia, hogy az előtte folyamatban lévő ügy alapjául szolgáló szerződés adott kikötése ezen irányelv hatálya alá tartozik-e. Amennyiben igen, az említett bíróságnak kell szükség esetén hivatalból értékelnie ezt a kikötést az említett irányelv rendelkezéseiben meghatározott fogyasztóvédelmi előírásokra tekintettel.

A döntés ennek alapján az alábbi volt:

3) A nemzeti bíróságnak hivatalból kell bizonyítást folytatnia annak megállapítása érdekében, hogy az előtte folyamatban lévő ügy alapjául szolgáló, az eladó vagy szolgáltató és a fogyasztó közötti szerződés részét képező kizárólagos illetékességi kikötés a 93/13 irányelv hatálya alá tartozik-e, és amennyiben igen, hivatalból kell értékelnie az ilyen kikötés esetlegesen tisztességtelen jellegét.

Az összefoglaló vélemény kifejezetten foglalkozott a bíróságok EU joghoz való viszonyuláshoz. A 2004-ben még elfogadható közösségi jogban való tájékozatlanság még megmagyarázható lehetett, azonban korunkban már elfogadhatatlan. Megengedhetetlennek tartom a nemzeti bírói kar azon magatartását, hogy az e körben kifejtett szakmai kritikákat egyszerűen a bíróság méltóságának megsértéseként kezelik.

~ ~ ~

De térjünk vissza a fenti kitérőt követően ahhoz a kérdéshez, melyet nem igazán értenek a bíróságokon: „hol van az leírva”, hogy kötelezi a tagállami bíróságot akár a Tanács Irányelve, akár az EUB döntése?

Az Európai Unió jogi aktusait az EUMSZ 288. cikke határozza meg az Unió hatáskörének gyakorlása érdekében kiadott jogi aktusok körét. A minket érintő irányelv e körbe tartozik. Az irányelv minden tagállamra kötelező. Az irányelv érvényesülése érdekében igénybe vett forma és eszköz megválasztása tagállami hatáskörbe kerül.

Mivel a jogalkotási aktusnak minősülő fogyasztóvédelmi irányelv a tagállamokra kötelező, és ezen jogi aktus értelmezését csak és kizárólag az EUB adhatja meg, az EUB Bíróságának döntése pont úgy kötelező a tagállami bíróságokra is.

Fentiek alapján a fogyasztóvédelmi irányelv hatálya alá tartozó azon kötelmi jogi jogvitákban, ahol felmerül a tisztességtelenség kérdése, avagy a már deklarált semmis okot törvényi szinten konvalidálni igyekvő jogalkotás törvényi szabályozásával határozta meg a fogyasztói szerződés részévé váló általános szerződéses feltételek tartalmát, a nemzeti bíróságok a fentiek szerint kötelesek alkalmazni az Európai Unió jogát, illetve az Európai Unió Bíróságának döntését.

Szeretném külön kiemelni, hogy a bíróságokon egyre élesebben fogalmazódik meg az az álláspont, hogy az EUB csak anyagi jogi hatállyal kötelezi döntéseivel a tagállami

bíróságokat, ám eljárási rendjére kiható hatállyal nem. Fentiekből látható, hogy ez így tarthatatlan. Ugyanis

- a) amennyiben a jogorvoslati jog nem biztosított, kötelező az EUB-hez való fordulás, így kizárt a tagállami contra legem jogalkalmazás. Ebből következik az un. Köbler-ügy kapcsán hangoztatott kártérítési felelősség is, melyet a magyar bíróság közösségi jogot sértő magatartásából, ítékezéséből is következhet.*
- b) a polgári perrendtartást a közösségi jog „felülírja” a hivatalbóli eljárás és észlelés kapcsán, ahogyan azzal kapcsolatban eseti EUB ügyekre mutattam rá.*
- c) az eljárások minden szakaszában érvényesülnie kell a fogyasztóvédelmi elveknek, és a tagállam saját eljárási rendjét is köteles alávetnie ennek. Ha és amennyiben az Irányelv célját az adott eljárási rend sérti, érvényesülését kizárja, úgy közvetlenül az EU jogát kell alkalmazni.*

Külön szerencsés kiemelni azt is, hogy a Kúria idézett jogelemző-csoportjának összefoglaló véleménye szakmailag igen magas szintű, és nem a szerzők tehetnek arról, bíróságaink nem alkalmazzák az abban foglaltakat.

Tagyon, 2020. február 2.

Szerző:

*Dr. Marcingós László
ügyvéd*